

Det kongelige justis- og beredskapsdepartement
Postboks 8005 Dep
0030 Oslo

Deres ref:

Vår ref:
201213167-18

Dato:
01.11.2012

INFOFLYT-UTVALGETS RAPPORT - HØRINGSUTTALELSE

Kriminalomsorgen region nord viser til brev fra Det kongelige justis- og beredskapsdepartement av 27.06.2012, med høring vedrørende rapporten INFOFLYT.

Rapporten gjelder INFOFLYT, Informasjonsutveksling mellom politiet og kriminalomsorgen i saker med alvorlig kriminalitet og høy risiko. Kriminalomsorgen region nord vil innledningsvis bemerke at utvalgets mandat ikke tar hensyn til etatens behov for formalisering av informasjonsutveksling mellom kriminalomsorgen og politi, samt andre offentlige etater, hvilket hadde vært ønskelig.

8 Krav som bør stilles til INFOFLYT – utvalgets vurderinger

8.1 INFOFLYT må forankres i et klart hjemmelsgrunnlag

8.1.2 Legalitetsprinsippet krever klar hjemmel i lov

Kriminalomsorgen region nord er enig i at INFOFLYT må forankres i et klart hjemmelsgrunnlag. For å ivareta kriminalomsorgens behov som er nevnt innledningsvis, forslår vi at det vedtas et eget kapittel vedrørende informasjonsutveksling, som regulerer INFOFLYT og annen informasjonsutveksling mellom kriminalomsorg og politi samt andre offentlige etater.

8.1.3 Spørsmålet om behov for et nytt tilsyns- eller kontrollorgan

Kriminalomsorgen region nord støtter utvalgets forslag om å basere oss på gjeldende ordninger, og ikke etablere nytt tilsyns- eller kontrollorgan.

Kriminalomsorgen region nord er enig i at det må sikres en løpende kontroll med saksbehandlingen i INFOFLYT. Vi mener at ordinær saksgang mellom dagens tre nivåer i kriminalomsorgen må følges.

Regionen er enig i at det må utvikles gode rutiner for informasjonsflyten i forbindelse med behandling av opplysninger i INFOFLYT.

Kriminalomsorgen region nord vil for øvrig vise til at Sivilombudsmannen som tilsynsmyndighet er foreslått utpekt som nasjonal forebyggende mekanisme i en rapport fra en interdepartemental arbeidsgruppe som har vært nedsatt for å vurdere konsekvenser knyttet til eventuell norsk ratifikasjon av valgfri protokoll til FNs torturkonvensjon (OPCAT).

8.1.4 Behov for lovhjemmel for kriminalomsorgens adgang til å utlevere personopplysninger utenfor Infoflyt

Kriminalomsorgen region nord støtter utvalgets råd om at kriminalomsorgens informasjonsutveksling med politiet utenfor INFOFLYT og med eventuelle andre samarbeidsorganer blir gjennomgått med sikte på entydige regler i strgjfl.

Kriminalomsorgen region nord er skeptisk til utvalgets flertall som foreslår at politiregisterloven skal gjelde behandling av personopplysninger i kriminalomsorgen, da vi mener det er for stor usikkerhet rundt dette. Vi vil i den forbindelse vise til mindretallets dissens, angitt på side 79 i rapporten, som vi støtter fullt ut.

8.1.7 Behandling av opplysninger om tredjepersoner i infoflyt

Kriminalomsorgen region nord støtter utvalgets forslag om at kriminalomsorgen, i saker med risiko for alvorlig kriminalitet, bør få adgang til å registrere tredjepersoner som er i kontakt med innsatte, for å forebygge, forhindre og bekjempe alvorlig kriminalitet.

Kriminalomsorgen region nord mener at dette også bør gjelde i andre saker hvor domfelte er dømt for alvorlig kriminalitet.

8.1.8 Lovhjemmelen bør tilpasses politiregisterloven

Utvalget har, under henvisning til at formålet med behandlingen i INFOFLYT er sammenfallende med formålet for politiets behandling av opplysninger, ansett det nærliggende at det gjelder de samme behandlingsregler for kriminalomsorgen og politiet. Utvalgets flertall har foreslått at forskriften om INFOFLYT ved enkelte henvisninger gir relevante bestemmelser i politiregisterforskriften tilsvarende anvendelse, og vist til forslaget til ny § 4 h.

Kriminalomsorgen region nord er skeptisk til at politiregisterloven skal gjelde behandling av personopplysninger i kriminalomsorgen, da vi mener det er for stor usikkerhet rundt dette. Vi vil i den forbindelse vise til mindretallets dissens, angitt på side 79 i rapporten, som vi støtter fullt ut.

8.2 Saksbehandling og samarbeid

Kriminalomsorgen region nord vil innledningsvis vise til at en av utfordringene i dag, om at kriminalomsorgen innehar opplysninger mottatt fra politiet, men hvor vi fra politiet har fått beskjed om at opplysningene ikke kan benyttes i vedtak eller på annen måte. Vi anser det viktig at kriminalomsorgen skal kunne bruke opplysninger fra INFOFLYT i aktuelle vedtak, med de begrensninger og muligheter som foreligger i forhold til å unnta opplysninger.

Vi mener det er hensiktsmessig å nedsette en arbeidsgruppe som ser på enhetlige rutiner for behandlingen av informasjonsutveksling mellom kriminalomsorgen på den ene side og politiet og andre offentlige etater, som styres fra sentralt hold.

8.2.1 Kompetanse, tillit og samarbeidsfora

Streng tilgangsstyring, sikker informasjonsutveksling og færrest mulig nivåer

Kriminalomsorgen region nord støtter forslaget om at samarbeidet mellom kriminalomsorgen og politiet forankres på et høyt ledernivå og fremgår av de årlige tildelingsbrev og øvrige styringsdokumenter. Videre støtter vi at opplysningene som mottas fra politiet må beskyttes bedre enn i dag, hvilket vi antar vil øke politiets tillit til kriminalomsorgen, som igjen vil kunne bidra til at kriminalomsorgen mottar den informasjon som er nødvendig for en best mulig håndtering av sikkerheten i fengslene.

Kriminalomsorgen region nord har imidlertid merket seg at utvalget foreslår å ta bort regionenes rolle i konkrete saker, med mindre de har beslutningsmyndighet som første instans, etter strgjfl § 11, og derfor har behov for å få utlevert beskyttelsesverdig informasjon om den innsatte. Utvalget begrunner dette med at det vil øke tilliten til at sensitiv informasjon kun brukes til det formål de er utlevert for.

Regionen går sterkt imot dette forslaget. Vi vil i den forbindelse vise til grunnlagsdokumentet for regionaliseringen, utgitt av Justisdepartementet den 04.04.2000, som angir oppgave- og ansvarsfordeling mellom de ulike nivåene i kriminalomsorgen. Regionenes rolle er både å være etatsledelsesorgan, administrativt organ og forvaltningsorgan. Som forvaltningsorgan har regionene en viktig oppgave i forhold til beslutninger som skal tas vedrørende de domfelte, som førsteinstans og klageinstans. Ikke minst så har regionene en rolle i å bidra i departementets arbeid med langsiktig sikkerhetsplan blant annet ved å identifisere nye sikkerhets- og kontrollutfordringer og foreslå relevante virkemidler. Regionene har fullt og helt ansvar for at sikkerhetsarbeidet ivaretas på en tilfredsstillende måte. Det betyr at den enkelte lokalenhet skal ha fått definert et sikkerhets- og kontrollnivå og at det fortløpende skal følges opp at dette holdes. Regionene har ansvaret for at sikkerhetsarbeidet både reflekteres i den alminnelige faglige innsatsen og i enkelte spesialistfunksjoner og at det er organisert på en hensiktsmessig måte. Regionen har også ansvaret for at de straffedømte plasseres i lokaler med relevant sikkerhets- og kontrollnivå. Regionene skal videre organisere en aktiv veiledertjeneste på området sikkerhet og kontroll.

Kriminalomsorgen region nord mener utvalgets forslag, om å ta bort regionenes rolle i konkrete saker, med mindre de har beslutningsmyndighet som første instans, strider mot nevnte grunnleggende forutsetninger for gjeldende organisering av kriminalomsorgen. Vi vil også bemerke at det ikke foreligger noe forslag om endring av gjeldende organisering, sett bort fra vedtatte sammenslåing av regionene øst og nordøst samt utskillelse av sentralt nivå. Vi stiller oss derfor undrende til at utvalget har kommet med forslag om å se bort fra regionene i forbindelse med konkrete saker i INFOFLYT.

Kriminalomsorgen region nord vil også vise til at regionkontorene kvalitetssikrer de opplysningene som kommer fra lokalt nivå før disse oversendes til sentralt nivå. På lokalt nivå er det også begrensede ressurser og kompetanse i forhold til disse sakene. Som en følge av dette har regionkontoret en viktig rådgivende funksjon overfor fengslene, og har god tverrfaglig kompetanse på området.

Regionen er enig i at opplysninger mottatt fra politiet må holdes skjult når det er nødvendig, også for den innsatte selv. Kriminalomsorgen må kunne håndtere opplysningene på en slik måte at politiet har tillit til kriminalomsorgen. Dette vil man kunne oppnå ved å ha klare rutiner og god opplæring for hvordan ansatte skal forholde seg overfor den innsatte, hvilket vil være særlig viktig for ansatte på lokalt nivå som har direkte kontakt med innsatte. Regionalt nivå har en avstand til innsatte, som gjør at faren for at opplysninger kommer på avveie fra regionens side må kunne antas å være langt mindre. Regionene har dessuten det overordnede sikkerhetsmessige ansvaret for underliggende enheter, og må følgelig inneha samme opplysninger om INFOFLYT-innsatte som fengslene.

Kriminalomsorgen region nord vil endelig vise til at 22. juli-kommisjonen har påpekt viktigheten av å dele informasjon.

Vi støtter etter dette ikke utvalgets forslag til ny forskrift § 12 andre ledd.

Flagget i KOMPIS

Kriminalomsorgen region nord er uenig i forslaget om å erstatte flagget med et system der bare de autoriserte ansatte vet at det er opplysninger om en innsatt som har særlig grad av beskyttelsesinteresse og som ikke skal fremgå av KOMPIS. Utvaget foreslår at det i stedet for flagget må markeres i merknadsfeltet at ledelsen ved fengselet kontaktes før det treffes vedtak, og at informasjonen må gjøres mest mulig nøytral av hensyn til at kun autoriserte ansatte skal kjenne til at det dreier seg om sensitiv etterretningsinformasjon.

Kriminalomsorgen region nord har vanskelig for å se for seg hva en slik endring fra flagg til merknad vil innebære. Etter det vi kan forstå vil situasjonene fremstå som svært like; det hjelper lite å bytte et symbol med en merknad, og de ansatte med tilgang til KOMPIS vil like fullt se at noen innsatte (INFOFLYT-innsatte) er merket på en måte som skiller seg fra de øvrige innsatte.

Region nord mener at nåværende system med flagging i Kompis bør beholdes, da vi mener at dette vil fremstå som en sikkerhetsbarriere for de ansatte i den daglige behandlingen av de innsatte. At ansatte vet at det foreligger særlige opplysninger antas å være av stor betydning for sikkerheten i fengselet. Selv om domfelte flagges bør det også pålegges en taushetsplikt i forhold til flaggingen, for å sikre at innsatte ikke selv får vite om han er flagget eller ei, jf den svenske ordningen.

Vi antar dessuten at de ansatte raskere vil rapportere om hendelser og videreformidle generell informasjon i forhold til de innsatte som er registrert i INFOFLYT, dersom systemet med flagging beholdes. Det er derfor viktig at det fremkommer hvem som er registrert. Det anses å kunne være en større sikkerhetsmessig risiko ved at ansatte ikke vet hvem som er registrert i INFOFLYT, enn om de vet hvem som er registrert.

Vår erfaring er at en del av de som er registrert i INFOFLYT har gode sosiale ferdigheter, er sympatiske og tilpasser seg omgivelsene samt regelverket, og at det av den grunn er viktig at de ansatte også vet at man skal være ekstra oppmerksomme på disse innsatte.

Utvaget er på side 81 inne på at det må stilles krav til kvaliteten på opplysningene, da det er nødvendig for å treffe riktige vedtak for denne gruppen innsatte. Dette gir region nord sin tilslutning til. Det som da igjen fremstår som uforståelig er utvalgets forslag om at regionenes rolle skal tas bort i konkrete saker, og vi vil stille spørsmål om hvordan regionene skal kunne foreta en sikkerhetsmessig forsvarlig klagesaksbehandling uten å ha kjennskap til foreliggende

opplysninger om en INFOFLYT-innsatt.

Kompetanse

Kriminalomsorgen region nord støtter utvalgets råd om kompetansebygging, for å kunne ivareta INFOFLYT etter dets hensikt.

Ansvar for å ivareta kompetansen anses å være en oppgave for regionalt nivå i samarbeid med KRUS.

Det anses viktig at kriminalomsorgen har samme opplæring som de vi skal samarbeide med, slik at vi har lik forståelse for regelverket og håndteringen av opplysningene.

Kriminalomsorgen region nord vil bemerke at det vil påløpe kostnader for å bygge kompetanse hos autoriserte tjenestemenn, da disse må tas ut av tjeneste i forhold til andre arbeidsoppgaver for å arbeide med INFOFLYT, og vi mener at det må sikres tilstrekkelige ressurser i forhold til dette.

Forpliktende samarbeid

Kriminalomsorgen region nord støtter forslaget om en samarbeidsgruppe bestående av kriminalomsorgen og politiet på sentralt nivå. Samme type samarbeidsgruppe bør også etableres på regionalt nivå. På lokalt nivå bør samarbeidet ivaretas innen dagens samarbeidsfora.

8.2.2 Hvem som kan registreres, kvalitet på opplysninger og bruken i en risikovurdering

Kvalitetssikring av opplysninger og system for risikovurdering

Kriminalomsorgen region nord mener at kriminalomsorgen i dag mangler funksjonelle systemer og kompetanse for å håndtere og kvalitetssikre informasjon samt utarbeide gode risikovurderinger. Det foreligger et behov for vesentlig kompetanseoppbygging og et verktøy for sikkerhetsvurderinger og mulighet for å kunne ettergå opplysninger som mottas eller innhentes. Vi anser det naturlig at kriminalomsorgen bruker samme risikohåndteringssystem som politiet bruker, det vil si "4x4".

8.2.3 Samarbeid internt i kriminalomsorgen

Utvalget mener at KSFs samarbeid med lokalt nivå bør baseres på lokale sambandsmenn ved enhetene som kan registrere i systemet, men ikke ha tilgang. Region nord er sterkt uenig i dette, og mener at man må følge gjeldende ordning med at lokalt nivå melder til regionene, som melder videre til KSF. Vi vil anbefale at det bygges videre på det systemet som vi dag har i forhold til narkotikakontakter og rusbekjempelse i fengslene, som vi har god erfaring med. Lokalt nivå leverer månedlig utfyllende rapporter, som følges opp på regionkontoret. Kriminalomsorgen region nord mener at dette systemet kan videreutvikles til også å innbefatte informasjonshenting og rapportering i forhold til denne type gruppen kriminelle.

Kriminalomsorgen region nord mener at det bør være etterretningsoperatører i fengsler av en viss størrelse (slik det er i det svenske systemet). Informasjonen må gå via tjenestemenn i linje. Dette systemet bør ikke bare gjelde INFOFLYT, men også informasjonshåndtering i forhold til andre risikoinnsatte som ikke er under behandling i INFOFLYT. Kriminalomsorgen region nord

mener det er viktig at alle nivå i kriminalomsorgen har samme informasjon, og vil igjen vise til at 22. juli-kommisjonen har påpekt viktigheten av å dele informasjon.

8.2.4 Internasjonalt samarbeid

Vi støtter utvalgets forslag om at spørsmålet om internasjonalt samarbeid bør utredes, da det anses viktig med internasjonalt samarbeid i disse sakene. Vi vil vise til at utenlandske innsatte i dag utgjør en betydelig sikkerhetsrisiko, da kriminalomsorgen ikke har god nok informasjon om dem.

9 Økonomiske og administrative konsekvenser

9.1.1 Tiltak på kort sikt

Kriminalomsorgen region nord har merket seg at utvalget foreslår en økning av personell hos KSF og på lokalt nivå, men ikke på regionalt nivå. Vi mener at man må forholde seg til gjeldende ordning med tre nivåer i kriminalomsorgen, og at man ved økning av personell må vurdere behovet både lokalt, regionalt og sentralt. Dette for å begrense sårbarheten man ser med dagens ordning.

Kriminalomsorgen region nord anbefaler at man bør utvide arbeidsområdet for denne tiltenkte økningen av personell, til også å gjelde annet sikkerhetsarbeid enn INFOFLYT, eksempelvis håndtering av informasjon vedrørende narkotikabekjempelse, utenlandske innsatte, gjennomføring av kontrolltiltak mv.

9.1.2 Tiltak på lang sikt

Kriminalomsorgen region nord mener at et tiltak på lang sikt vil måtte være å utvikle datasystem som "snakker med" samarbeidende etaters datasystem. Videre bør det utvikles et dataverktøy hvor opplysningene er søkbar for autorisert personell.

10 Merknader til forslaget til regelendringer

10.1 Merknader til forslaget til lovbestemmelser

Til § 4f. Formål med behandlingen av personopplysninger

Kriminalomsorgen region nord støtter forslaget til § 4f.

Kriminalomsorgen region nord støtter forslaget fra utvalget om at uttrykket "alvorlig kriminalitet" ikke entydig defineres. I forhold til dette uttrykket vil vi likevel tilføye at innsatte som er domfelt for sedelighet kan falle inn under kategorien alvorlig kriminalitet. Man kan for eksempel tenke seg en innsatt som er dømt for gjentatte tilfeller av vold og overgrep. Det må være rom for at også denne type farlige personer kan registreres i INFOFLYT.

Det er viktig at kriminalomsorgen har god kommunikasjon med politi og påtalemyndighet i alle saker hvor det er behov for ekstra god kontroll og oppfølging, i forhold til eksempelvis permisjoner.

Til § 4g. Utlevering av personopplysninger til politiet og påtalemyndigheten

Kriminalomsorgen region nord støtter forslaget til § 4g.

Kriminalomsorgen må ha et system og ressurser som kan kvalitetssikre den informasjonen vi gir videre til politiet.

Til § 4h. Den registrertes rettigheter ved behandling av personopplysninger i INFOFLYT

Kriminalomsorgen region nord støtter ikke forslaget til ny § 4h. Kriminalomsorgen region nord mener at det bør formuleres en egen bestemmelse i forhold til dette i strgjfl, som harmoniserer med politiregisterlovens bestemmelser om innsyn, retting, sperring og sletting.

Kriminalomsorgen region nord er skeptisk til at politiregisterloven skal gjelde behandling av personopplysninger i kriminalomsorgen, da vi mener det er for stor usikkerhet rundt dette. Vi vil i den forbindelse vise til mindretallets dissens, angitt på side 79 i rapporten, som vi støtter fullt ut.

Avsluttende kommentarer

Rapportens punkt 4.7 omhandler gjeldende rett i forhold til behandling av gradert materiale.

Rapporten mangler noe om generelle forhold vedrørende gradering og håndtering av dokumenter med beskyttelsesverdig informasjon i henhold til beskyttelsesinstruksen. Kriminalomsorgen region nord vil bemerke at INFOFLYT i stor grad inneholder opplysninger som er gradert etter beskyttelsesinstruksen og sikkerhetsloven, og Kriminalomsorgen region nord mener at etaten har mangelfulle rutiner for å håndtere graderte opplysninger. Som eksempel kan nevnes at det etter beskyttelsesinstruksen skal benyttes blått stempel og kopiering er forbudt; likevel foretar kriminalomsorgen kopiering. Dette skyldes sannsynligvis at ansatte ikke har tilstrekkelig kjennskap til instruksen. Kriminalomsorgen har mangelfull kompetanse på å sikre at dokumenter blir behandlet i henhold til beskyttelsesinstruksen og sikkerhetsloven, og dette må på plass.

Kriminalomsorgen region nord vil for øvrig bemerke at rapporten ikke omhandler noen problemstilling rundt politiets håndtering av informasjon de har fått fra kriminalomsorgen, eksempelvis opplysninger om straffbare forhold. Dette kan ha betydning i forhold til tjenestemenns utførelse av jobb og mulig vitneplikt, og bør ses i sammenheng med de forhold som rapporten omtaler.

Kriminalomsorgen region nord

Torill Holsvik Høyem
ass regiondirektør

Marita Sunde Rabben
seniorrådgiver